

KARTA EWIDENCYJNA OBIEKTU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

3. Miejscowość

Warszawa

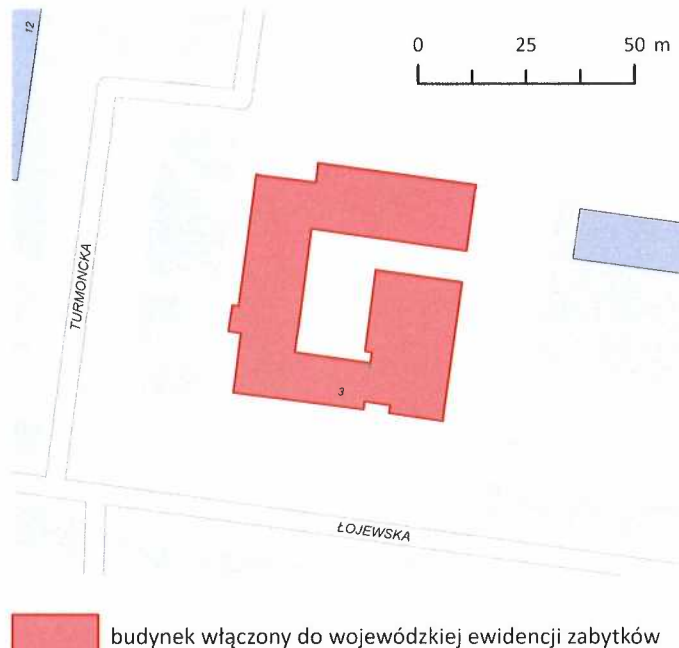
1. Nazwa

Spółdzielczy Dom Kultury „Lira” (d. Ośrodek Handlowo-Usługowy nr 505)

2. Czas powstania

1971-1975 r.

9. Materiały graficzne

4. Adres (ulica, nr posesji)

ul. Łojewska 3

(działka ew. nr 32/1, obręb 4-08-04)

5. Przynależność administracyjna

województwo mazowiecki

powiat miasto stołeczne Warszawa

gmina miasto stołeczne Warszawa

6. Współrzędne geograficzne

N: 52°17'48" E: 21°02'16"

7. Użytkowanie obecne

Pawilon usługowy, funkcje handlowe i kulturalne

8. Stan zachowania

Dobry

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

HISTORIA

Osiedle mieszkaniowe „Bródno” (także „Nowe Bródno”) zostało zaprojektowane w latach 60. XX w. na terenach włączonych w obręb Warszawy dekadę wcześniej. Obejmowało ono obszar pomiędzy ul. Toruńską, św. Wincentego oraz terenami kolejowymi i składało się z kilku zaprojektowanych zespołów mieszkaniowych: Osiedla Kondratowicza, Osiedla Podgrodzie, Osiedla Toruńska i Osiedla Wysockiego, tworzących łącznie „zespół 12 autonomicznych w zasadzie jednostek, na dobrą sprawę będących osiedłami” („Stolica”, 1975, nr 49). Pod koniec lat 60. XX w. rozpoczęto zabudowę terenów od strony zachodniej (osiedle nr III) na podstawie wyłonionego w drodze konkursu projektu inż. inż. architektów Jerzego Stanisławskiego, Janiny Suleckiej i Tadeusza Suleckiego („Stolica”, 1967, nr 32). „Pomiędzy ulicami Łabiszyńską, Łojeczką, Chodecką i Krasnobrodzką, w osiedlu V, wybudowano w latach 1969-71 5600 izb mieszkalnych oraz 640 m² sieci handlowo-usługowej. Jeszcze w tym roku stanie tam szkoła podstawowa i pawilony handlowo-usługowe (łącznie 2000 m² powierzchni), a w przyszłym roku – przedszkole” („Stolica”, 1972, nr 13). Jednym z pawilonów jest obecny Spółdzielczy Dom Kultury „Lira” (historyczna nazwa, zawarta w projektach to Ośrodek Handlowo-Usługowy nr 505). Został zaprojektowany przez Mieczysława Sabata i Józefa Zaborowskiego z zespołem, jego projekt zatwierdzono 26.09.1970 r. Stwierdzono w nim m.in. iż „Projekt ośrodka opracowany jest jako prototyp systemu prefabrykacji budownictwa handlowo-usługowego »T«.” Ze względów ekonomicznych rezygnowano z marmurowej posadzki, wprowadzając terakotę, ponadto ograniczono powierzchnię okładzin aluminiowych (projekt nr 3236/69, Urząd Dzielnicy Targówek Miasta Stołecznego Warszawy). Pozwolenie na budowę wydano dnia 1.10.1971 r., budynek oddany został do użytku postanowieniem z dnia 22.04.1975 r. (Archiwum WAIb Targówek, teczka obiektu nr AB-5768/Ne-553/71). W latach 2015-2018 przeprowadzono remont budynku obejmujący m.in. docieplenie elewacji, wymianę stolarki oraz ślusarki, demontażu drewnianej podbitki dachowej, dobudowy zewnętrznego dźwigu osobowego.

OPIS

Budynek znajduje się w kwartale od południa wydzielonym ul. Łojewską, od zachodu ul. Turmoncką, od północy i wschodu drogami wewnętrznymi. Składa się z 4 założonych na rzucie zbliżonym do prostokąta skrzydeł wydzielających wewnętrzny dziedziniec z otwartym przejazdem od strony wschodniej. Ściany budynku są murowane, tynkowane, z niską strefą cokolową i szerokim gzymsiem przesłaniającym konstrukcję zwielokrotnionych dachów wklęsłych o niskim kącie nachylenia połaci. Otwory okienne są zróżnicowane, w formie witryn o wysokości całej kondygnacji, zwielokrotnionych otworów okiennych i niewielkich okien doświetlających pomieszczenia gospodarcze. Obecnie elewacje przesłonięte zostały współczesną blachą trapezową (za wyjątkiem elewacji południowej, na której zachowana jest historyczna, okładzina o pionowej artykulacji), ślusarka okienna została wymieniona na okna i drzwi z PVC o zróżnicowanej kolorystyce.

Skrzydła północne i południowe są parterowe, południowe i zachodnie są 2-kondygnacyjne. W elewacji południowej 2 kondygnacja skrzydła południowego została nadwieszona, ściany południowa, zachodnia oraz fragment ściany wschodniej opracowano za pomocą okładziny z powtarzalnych kwadratowych paneli z blachy, o wysuniętej ku przodowi dolnej krawędzi. Na 2 kondygnacji wzdłuż elewacji zachodniej zachodniego skrzydła znajduje się nadwieszona galeria o pełnej balustradzie, przy północnym narożniku elewacji wykonano dekorację z powtarzalnych ustawionych na sobie betonowych ażurowych prostokątnych i 3-dzielnych kształtek. Przy parterowym łączniku między 2-kondygnacyjnymi skrzydłami znajdują się 2-biegowe schody z podestem o prostej metalowej balustradzie.

ZAGROŻENIA, POSTULATY

Zagrożenia:

- Przekształcenie bryły, gabarytów oraz zabudowa otworów okiennych
- Demontaż historycznej dekoracji: metalowych kwadratowych oryginalnych paneli na elewacji południowej, betonowych kształtek
- Montaż bilbordów oraz multiplikacja oznaczeń reklamowych

Postulaty:

- Zachowanie oryginalnych elementów wystroju m.in. posadzek z lastryko, ślusarki, okładzin z blachy, kształtek betonowych
- Ujednoczenie stylistyczne oznakowania lokali oraz dostosowanie ich formy do modernistycznego charakteru budynku (np. neony)
- W przypadku remontu przywrócić historycznych rozwiązań

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

Tekst: Bartłomiej Lis, Aldona Tolysz, 28.10.2024 r.

Zdjęcia: Bartłomiej Lis, 10.03.2024 r.

Bartłomiej Lis *Aldona Tolysz*